

यौषिण्यम् Womanhood. -2 Action, gesture of women; Bhāg. 5. 1. 29.

यौष्माक a. (-की f.), यौष्माकीण (णा f.) a. Your,

yours; यौष्माकीणे समन्तात् प्रसरति नितरां दिक्षु कीर्तयिताने Sūkti. 5. 86.

च्वागुली Sour scum of boiled rice; cf. यवागू.

र

रः 1 Fire. -2 Heat. -3 Love, desire. -4 Speed. -5 (In prosody) A syllabic foot (गण) consisting of a short syllable between two long syllables. -6 The number 'forty'. -रा 1 Giving. -2 Gold. -3 Amorous play. -री Going, motion. -रम् Brightness, lustre. -Comp. -विपुला N. of metre.

रंसु a. Ved. Cheerful, delightful; स चित्रेण चिकित्ते रंसु भासा Rv. 2. 4. 5.

रंह 1 P. (रंहति) 1 To move or go with speed, hasten; न ररंहाश्चकुञ्जरम् Bk. 14. 98. -2 To flow. -Caus. (रंहयति-ते; according to some 10 U.) 1 To cause to move rapidly, urge on. -2 To cause to flow. -3 To go. -4 To speak.

रंहणम् Going swiftly, hastening.

रंहतिः f. 1 Speed, velocity. -2 The speed of a chariot.

रंहस् n. [रंह-असुन् हुक्च Un. 4. 221] 1 Speed, velocity; न पादपोन्मूलनशक्ति रंहः शिलोच्चये मूर्च्छति मारुतस्य R. 2. 34; Śi. 12. 7; Ki. 2. 40. -2 Eagerness, violence, vehemence, impetuosity. यः परं रंहसः साक्षात् Bhāg. 4. 24. 28. -3 N. of Śiva. -4 Of Viṣṇu.

रंहिः f. Ved. 1 A running stream, spring. -2 Running, flowing. -3 Hunting, pursuing. -4 Haste.

रक् 10 U. (राकयति-ते) 1 To taste. -2 To get, obtain.

रकः 1 The sun-stone. -2 Crystal. -3 A hard shower.

रकसा A form of leprosy.

रक्त p. p. [रञ्ज्-करणे क्तः] 1 Coloured, dyed, tinged, painted; आभाति बालातपरक्तसानुः R. 6. 60. -2 Red, crimson, blood-red; सान्ध्यं तेजः प्रतिनवजपायुष्परक्तं दधानः Me. 36; so रक्ताशोक, रक्तांशुक &c. -3 Enamoured, impassioned, attached, affected with love; यावद् वित्तीपार्जनसक्तस्ताबन्निजपरिवारो रक्तः Charpaṭa-Pañjarikā 3; अयमैन्द्रीमुखं पश्य रक्तश्चम्बति चन्द्रमाः Chandr. 5. 58 (where it has sense 2 also). -4 Dear, liked, beloved. -5 Lovely, charming, sweet, pleasant; श्रोत्रेषु संमूर्च्छति रक्तमासां गीतानुगं वारिमृदङ्गनायम् R. 16. 64; रक्तं च नाम मधुरं च समं स्फुटं च Mk. 3. 4. -6 Fond of play, sporting, playful. -7 Nasalized (said of a vowel). -क्तः 1 Red colour. -2 Safflower.

सं. इ. को... १६६

-3 N. of Śiva. -4 N. of a tree (हिज्जल). -5 The planet Mars. -क्ता 1 Lac. -2 The plant गुञ्जा. -3 One of the 7 tongues of fire. -4 (In music) N. of a श्रुति. -कम् 1 Blood; रक्तं सर्वेशरीरस्य जीवसाधारमुत्तमम् Bhāva P. -2 Copper. -3 Cinnabar. -4 Saffron. -5 Vermilion. -6 Dried Emblic Myrobalan; L. D. B. -7 A disease of the eyes. -8 The menstrual fluid. -9 Red sandal; रक्तं पीतं गुरु स्वादु छर्दितुष्णास्यपित्तमुत् । पित्तनेत्रहितं वृष्यं ज्वरव्रण-विषापहम् Bhāva P. -Comp. -अक्त a. 1 dyed red, tinged. -2 smeared with blood. (-कम्) red sandal. -अक्ष a. 1 red-eyed. -2 fearful. (-क्षः) 1 a buffalo. -2 a pigeon. -3 a crane (सारस). -4 N. of a संवत्सर. -5 the Chakora bird. -अङ्कः a coral. -अङ्गः 1 a bug. -2 the planet Mars. -3 the disc of the sun or moon. (-ङ्गम्) 1 a coral (also m. and f.) -2 saffron. -अति (ती) सारः dysentery, bloody flux; पित्तकृत् तु यदात्यर्थं द्रव्यमश्नाति पित्तिके । तद्दोषाज्जायते शीघ्रं रक्तातीसार उत्स्रणः ॥ Bhāva P. -अधरा a Kinnari. -आधि-मन्थः inflammation of the eyes. -अपहम् myrrh. -अम्बर a. clad in red garments. (-रम्) a red garment. (-रः) a vagrant devotee wearing red garments. -अर्बुदः a bloody tumour. -अर्शस् n. a form of piles. -अशोकः the red-flowered Asoka; रक्ताशोकरुचा विशेषितगुणो विम्बाधरा-लक्तकः M. 3. 5. -आकारः coral -आधारः the skin. -आभ a. red-looking. -आशयः any viscus containing or secreting blood (as the heart, spleen, or liver). -उत्पलम् the red lotus. -उपलम् red chalk, red earth. -कण्ठ, -कण्ठिन a. sweet-voiced. (-म्) the cuckoo; इति रक्तकण्ठानां कूजितैश्च पतत्रिणाम् Bhāg 4. 6. 12. -कन्दः, -कन्दलः coral. -कदम्बः the red-flowering Kadamba. -कमलम् the red lotus. -कुमुदम् a red lily. -केसरः the coral tree. -कैरवः, -कोकनदः a red lotus-flower. -गन्धकम् myrrh. -ग्रन्थिः a particular form of urinary disease. -ग्रीवः 1 a demon. -2 a kind of pigeon. -घ्नः the Rohitaka tree. (-घ्नी) the Dūrvā grass. -चन्दनम् 1 red-sandal. -2 saffron. -चूर्णम् vermilion. -च्छद a. red-leaved. -छर्दिः f. vomiting blood. -जिह्वः a lion. -तुण्डः a parrot. -तेजस् n. flesh. -दन्तिका, -दन्ती N. of Durgā; स्तुवन्तो व्याहरिष्यन्ति सततं रक्तदन्तिकाम् Devimāhātmyam. -दृश m. a pigeon. -धातुः 1 red chalk, orpiment. -2 copper. -नाडी a fistulous ulcer on the gum caused by a bad state of blood. -नासिकः an owl. -पः a demon, an evil spirit. (-पा) 1 a leech. -2 a Dakṣiṇī.